

Nummerportabiliteit, is dat wel het juiste thema?

Een bijdrage aan de discussie

Simon Lelieveldt, John Caspers

1. Inleiding

Al geruime tijd is nummerportabiliteit onderwerp van aandacht bij beleidsmakers en onderzoekers in het betalingsverkeer. Het betreft hier een technische voorziening, die het klanten mogelijk moet maken het rekeningnummer van bank A mee te nemen naar bank B. Verwacht wordt dat hierdoor de overstapkosten van klanten zullen dalen. Te denken is aan de benodigde tijd, geld en moeite om over te stappen zoals de moeite om alle incasso's etc. over te laten zetten naar een rekeningnummer bij een andere bank. Het verminderen van deze barrière bevordert de kans dat klanten zullen overstappen naar andere banken en draagt bij aan marktwerking in het betalingsverkeer.

Vorige week hebben over dit onderwerp de volgende publicaties het licht gezien:

- een eerste [inhoudelijk onderzoek](#) door NIBC-Treasury Solutionsⁱ,
- een [onderzoek van de Consumentenbond](#)ⁱⁱ,
- het [rapport en standpunt van de MDW-werkgroep](#)ⁱⁱⁱ,
- het [standpunt van het demissionaire kabinet](#)^{iv},
- een [analyse van De Nederlandsche Bank](#)^v.

Opmerkelijk is dat uit de verschillende inhoudelijke besprekingen van het onderwerp geen harde noodzaak voor nummerportabiliteit naar voren komt. De meeste analyses zijn voorzichtig van aard en benadrukken de noodzaak tot meer diepgaand onderzoek en onderbouwing, alvorens tot interventie over te gaan. Zo zijn de indicaties uit het (niet-volledig representatieve) onderzoek van de Consumentenbond dat de verwachting bij 73 % van de betaalrekeninghouders is dat wisselen van aanbieder makkelijk is, dat dit zonder al te veel kosten kan, maar anderzijds in de ogen van 85 % weinig oplevert. Verder blijkt 84 % van de respondenten (zeer) tevreden te zijn over de bank en daarom niet over te stappen.

Geconstateerd kan worden dat, niettegenstaande de inhoudelijke rapporten, de politieke werkelijkheid op dit moment er één is van interventie in de markt en het voorschrijven van productkenmerken als prijs (de Europese verordening m.b.t. tarieven voor grensoverschrijdend betalingsverkeer) en informatie (de verplichtingen m.b.t. financiële bijsluiters). Ook bij nummerportabiliteit wordt sterk gedacht aan wettelijke voorschriften. Als dat plan doorgaat is het zeer wel denkbaar dat, ondanks de juistheid van de onderliggende doelstelling: het bevorderen van marktwerking, een effect in de markt optreedt dat ongewenst is. Banken en regelgevers worden belast met een extra portie werk die niet door klant of burger gevraagd wordt en ook geen oplossing voor bestaande problemen oplevert. De eindrekening moet echter in de vorm van tarieven voor

betalingen en onnodig hoge belastingdruk, wel door diezelfde klant/burger gedragen worden. In onze ogen is dat een onwenselijke situatie.

Met dit discussiestuk willen we het onderwerp nummerportabiliteit in een breder perspectief plaatsen en nagaan welke onderliggende essentiële vragen ook aan bod moeten komen. We zullen een overzicht geven van thema's en vraagstukken die tot nu toe onderbelicht zijn gebleven. Wij gaan er hierbij van uit dat het -juist bij democratische besluitvorming die interventie in de markt beoogt- zaak is om niet zozeer te koersen op persoonlijke emotie en irritaties, maar om af te gaan op gedegen feitenonderzoek en analyse. Wij hopen dat dit discussiestuk hieraan een bijdrage kan leveren.

2. Rekeningnummer en controlesystematiek

In de Nederlandse situatie is van oudsher sprake van twee systematieken. Zo is daar de sinds de jaren 1925 bestaande nummer- en controle systematiek van Postbank (voorheen Postcheque- en Girodienst, PCGD). Kern hiervan is dat sprake is van de uitgifte van opeenvolgende gironummers (te beginnen met gironummer 1 voor de schatkist). De uitgegeven gironummers kennen geen intern controlegetal. De controle op de juistheid van de boekingen geschiedt door controle op de naam die bij het rekeningnummer hoort. Belangrijk is dat een dergelijke controle alleen mogelijk is als alle gegevens over rekeninghouders centraal worden bewaard en als alle boekingen centraal worden gecontroleerd. Dat was bij de PCGD en is bij de Postbank het geval.

In de jaren 60 van de vorige eeuw komt het moment dat banken het betaalmonopolie van de PCGD op de markt gaan doorbreken. Zij besluiten de afwikkeling van het betalingsverkeer richting banken te vereenvoudigen door de oprichting van de BankGiroCentrale (BGC). Grote zakelijke klanten konden de boekingen voor verschillende bankklanten zodoende aan één loket aanbieden, in plaats van aan talloze kleine banken. In het verband van de oprichting van de BGC kwam ook de benodigde uniformiteit van nummerstructuren ter sprake.

Tot aan de oprichting van de BGC hadden banken op lokaal niveau een eigen rekeningnummer-systematiek. Omwille van een eenduidige en efficiënte verwerking werd door de banken evenwel besloten (op advies van de bij de oprichting van de BGC betrokken accountant Starreveld) om met een zelfcontrolerend rekeningnummer te gaan werken. De essentie hiervan was dat het laatste cijfer van een 10-cijferig rekeningnummer fungeerde als controlegetal van de zogeheten 11-proef. Merk op dat in de opzet van het rekeningnummer BGC al sprake is van 10 cijfers. Standaard is hierbij de 0 als voorloopcijfer gekozen voor bancaire nummers. Naar de toekomst kan, met gebruikmaking van andere voorloopcijfers, de reeks worden uitgebreid.

3. Commerciële consequenties: nu en verdere toekomst

Bedacht moet worden dat het bestaan van de verschillende controle-systematieken ook leidt tot een verschil in produktkenmerken en serviceniveau aan de klant. Zo geldt voor de Postbank een concurrentievoordeel omdat de rekeningnummers makkelijker onthouden kunnen worden dan de bancaire rekeningnummers. Ook kunnen actienummers (giro 5151) worden uitgegeven. Een nadeel is dat sommige boekingen naar Postbank-rekeningen door de voorafgaande naam-nummer controle en de zuivering van betaalposten trager kunnen verlopen.

Bij banken geldt dat het door de klant opgegeven rekeningnummer, conform artikel negen van de algemene bank voorwaarden, leidend is bij de uitvoering en de controle van betalingen. Het gebruik van een per abuis verkeerde naam bij een bancaire rekeningnummer dat wel bestaat, brengt met zich dat de bancaire klant zelf zijn best moet doen het geld van de houder van dat rekeningnummer terug te krijgen. Voor de Postbank klant geldt dat een dergelijke boeking door de preventieve naam-nummer-controle geen doorgang zou vinden. Mocht desondanks die boeking plaats hebben gevonden, dan is de naam-nummer controle niet goed uitgevoerd en zal de boeking door Postbank zelf worden teruggedraaid.

Voor wat betreft de verdere toekomst zijn met name Europese ontwikkelingen van belang. In concreto gaat het dan over het IBAN, het International Bank Account Number, dat ook middels de Europese verordening m.b.t. tarieven voor grensoverschrijdend betalingsverkeer, door banken gebruikt moet worden. In het IBAN is ruimte beschikbaar voor een 10-cijferig bancaire rekeningnummer. Zoals eerder aangegeven is er ruim voldoende plaats voor de huidige bancaire en Postbankrekeningnummers binnen de 9-cijferige banknummerserie die begint met een 0. Het 10-cijferig nummer is daarmee voldoende toekomstvast te noemen.

4. Wie gaat er eigenlijk over de rekeningnummers in Nederland?

Duidelijk is dat we in Nederland een historisch gegroeide duale rekeningnummerstructuur kennen. Enerzijds is er ruimte voor de sequentieel uitgegeven Postbanknummers, anderzijds voor de bancaire nummers. Al deze nummers vallen binnen de 0-serie van het 10-cijferig Nederlands bankrekeningnummer. Deze 0-serie wordt feitelijk beheerd door Interpay Girale Services. Banken die in die reeks nummers willen uitgeven krijgen hiertoe nummers toegewezen door Interpay. Door deze nummers te gebruiken en deel te nemen in de girale services (inclusief clearingprocedure) is direct betalingsverkeer van en naar deze bankrekeningnummers mogelijk.

Gezien de systematiek van de 10-cijferige bancaire nummers (de back-office structuren van banken werken feitelijk al vrij lang met de 10-cijferige structuur waartoe bij de opzet van de BGC is besloten) ligt voor de hand dat Interpay zich ook beheerder voelt van de overige reeksen (die beginnen met 1...9). Expliciet uitgesproken en belegd is dit echter niet.

5. Thema's en discussies die nauw verweven zijn met nummerportabiliteit

De onderstaande thema's verdienen naar onze mening echter meer nadrukkelijke aandacht, alvorens te besluiten tot interventie in de markt.

1. Veronderstelling mbt aard van de dienst

In de macro-economische discussie wordt wellicht teveel geredeneerd vanuit een marktconceptie waarin de klant op zoek is naar primaire produkten (direkte vervulling van behoefte), deze vergelijkt om dan een keuze te maken met betrekking tot aanschaf. Verondersteld kan worden dat bij elke vervolgaanschaf dit keuzeproces hernieuwd wordt doorlopen en dat daar switchmomenten liggen.

Voor betalingsverkeer geldt dat het geen primaire dienst is, maar een afgeleide dienst of een gewoontedienst. Het betalen vervult geen directe behoefte maar dient om een andere behoefte te kunnen vervullen (datgene waar voor betaald wordt). Bekend is dat betaaldiensten gezien moeten worden als een hygiëfactor. Dat betekent dat de gebruiker niet zozeer streeft naar optimale tevredenheid of vervulling van bepaalde primaire behoeften, maar dat de dienst de gebruiker niet moet irriteren. Onduidelijk is of bij deze klasse van diensten ook de macro-economische veronderstellingen m.b.t. switch-gedrag opgaan. Dit zou nader onderzocht moeten worden.

2. Analytische sprong van probleemstelling naar oplossingsdoelstelling

In de huidige discussie wordt verondersteld dat de afwezigheid van nummerportabiliteit tot gevolg heeft dat mensen besluiten om niet over te stappen naar een andere bank. Ter oplossing van het gepercipieerde probleem wordt de redenering omgedraaid. Het realiseren van nummerportabiliteit zal leiden tot extra overstappers van de ene bank naar de andere bank. Intuïtief gezien lijkt de bovengenoemde gedachtengang logisch. Het lijkt ons echter zinvol om na te gaan wat precies de probleemstelling, de veranderdoelstelling en de oplossingsdoelstellingen zijn.

Wordt als probleemstelling gekozen:

- * Er zijn te hoge overstapkosten in het betalingsverkeer¹

dan past daarbij de veranderdoelstelling:

- * Creëer een situatie waarin banken en bedrijven aan hun klanten een voorziening aanbieden om het betalingsverkeer eenvoudig, snel (binnen 5 dagen) en foutloos te kunnen verleggen naar een andere bank.

¹ Deze formulering veronderstelt overigens dat te hoge overstapkosten de oorzaak zijn van beperkt switchgedrag. Er zijn ook andere factoren denkbaar (waaronder afhankelijkheid van software of kredietvoorziening van de bank) die de werkelijke lock-in met banken veroorzaken.

Op dit moment spitst de discussie m.b.t. nummerportabiliteit zich toe op twee concrete oplossingsdoelstellingen. De ene is technisch van aard en wordt voorgestaan door publieke autoriteiten die in de techniek en de verwevenheid met produkt-kenmerken en de commerciële realiteit slechts beperkt inzicht hebben. De oplossingsdoelstelling is dat banken bij wet verplicht moeten worden om nummerportabiliteit als technische voorziening aan te bieden. De andere oplossingsdoelstelling is meer procedureel van aard en komt erop neer dat door banken een verhuisservice wordt gerealiseerd. Op dit moment een voorziening die al door van Lanschot wordt aangeboden, terwijl ook de Postbank dit op haar website aanbiedt.

Opmerkelijk is dat in de publieke discussie over dit onderwerp de betrokken partijen niet in staat zijn om tot overeenstemming te komen op het niveau van de veranderdoelstelling. Als banken en bedrijven bijvoorbeeld bereid zouden zijn om de service-verplichting op zich te nemen om door consumenten op een bepaalde wijze ingezonden wijziging van betaalgegevens binnen een week in de administratie te verwerken, dan zou de discussie wellicht al niet eens meer over technische of procedurele oplossingen gaan.

Ook zou, langs diezelfde lijn redenerend, een oplossing denkbaar zijn waarin (gelijk aan de systematiek in de wet grensoverschrijdend betalingsverkeer) aan banken en bedrijven de plicht wordt opgelegd om de door consumenten ingezonden wijzigingen van betalingsverkeergegevens binnen 5 dagen te verwerken. Zeker indien daaraan een financiële sanctiemogelijkheid wordt gekoppeld waarvan de consument direct profiteert, ontstaat zo een situatie waarin het voor bedrijven en banken rendabel wordt om te investeren in het realiseren van een dergelijke voorziening, ongeacht of die nu technisch of procedureel is.

3. Onvoldoende gekwantificeerde discussie

Er worden tot nog toe weinig harde marktcijfers gebruikt in de discussie over nummerportabiliteit. Bekend is dat er 20 miljoen betaalrekeningen zijn in Nederland en dat in elk huishouden er diverse rekeningen aangehouden worden. Aangenomen kan worden dat een eventueel switchprobleem in de praktijk vooral wordt opgelost door er een extra rekening bij te nemen en vervolgens langzaam over te stappen.

Op dit moment ontbrekende cijfers in de discussie over de overstapproblemen zijn:

- hoe veel klanten stappen naar schatting, feitelijk over per jaar,
- hoe veel instanties moeten gemiddeld worden geïnformeerd,
- hoe lang duurt het gemiddeld na inzending van wijziging van gegevens voordat de wijziging geëffectueerd wordt,
- hoe vaak gaat het, na inzending van de wijziging, toch nog fout,
- hoe vaak moet een ingezonden gegevenswijziging hernieuwd worden aangeboden voordat deze wel wordt uitgevoerd,

- hoe veel tijd is de rekeninghouder naar schatting kwijt met de gehele procedure. Schattingen m.b.t. deze discussie zijn van belang bij het bepalen van het antwoord op de vraag of de oplossing in de technische of procedurele hoek moet worden gezocht.

4. Operationale commerciële vragen blijven onbesproken

In de discussie over rekeningnummers is te weinig aandacht voor het gegeven dat het rekeningnummer (inclusief eventuele controle-systematiek) een onderscheidend en eigen produktkenmerk is voor zowel huidige als nieuwe spelers in de markt. Bedacht moet worden dat in de toekomst nieuwe toetreders wellicht het 06-nummer als bankrekeningnummer willen gebruiken of een e-mail adres. Moet dan aan bestaande banken de verplichting worden opgelicht om t.b.v. makkelijk overstappen ook hetzelfde e-mail adres en 06-nummer te gebruiken? En dient de nieuwe aanbieder voorzieningen te treffen om een historisch gegroeide rekeningstructuur te faciliteren?

Een ander vraagstuk is dat met het voorschrijven van de bestaande 10-cijferige structuur ook het vraagstuk speelt op welke manier de bestaande verschillende controlesystematieken gehandhaafd kunnen worden c.q. nieuwe toegevoegd kunnen worden. Het zou immers zo kunnen zijn dat een postcode-nummer controle een zelfde kwaliteitsniveau met zich brengt als naam-nummer controle. Moet de intrinsiek met een rekeningstructuur gerelateerde controle-systematiek tegelijkertijd ook in regels worden voorgeschreven en gehanteerd of staat het de diverse banken vrij om die al dan niet te hanteren? Zouden andere controlesystematieken denkbaar en wenselijk zijn?

5. Toekomstige beheer van nummerstructuur in Nederland blijft onbesproken

In de discussie komt tot op dit moment onvoldoende naar voren welke instantie eigenlijk gezien zou moeten worden als de beheerder van de 10-cijferige Nederlandse banknummers waarvoor binnen de IBAN-standaard plaats is. Het is duidelijk dat een deel van dat beheer nu plaatsvindt bij Interpay Girale Services, maar juist waar het om de thematiek van marktwerking gaat, lijkt het zinvol om ook het vraagstuk van de onpartijdige uitgifte van rekeningnummers aan nieuwe toetreders, alsmede de toegang tot een tweede aanbieder van clearing en settlement services te bespreken.

Een denkbaar scenario is in dit verband dat het feitelijk beheer van de 10 cijferige Nederlandse banknummer-reeks verschuift naar De Nederlandsche Bank, die een deel daarvan (de 0-serie) ter uitgifte laat aan bestaande bancaire partijen en voor overige series een komt tot een objectief uitgifte beleid. Mogelijk zijn echter ook andere scenario's denkbaar, zoals een rol voor het Ministerie van Financiën (op dit moment immers de grote pleitbezorger voor marktwerking). Juist gezien de marktwerkingseffecten die verbonden zijn aan de keuze's op dit gebied lijkt het nuttig om meer in den brede vast te stellen hoe het toekomstig beheer van de Nederlandse rekeningstructuur wordt georganiseerd alvorens op nummerniveau wetgeving voor te schrijven.

6. Digitale toekomst en digitale barrières blijven onbesproken

De huidige discussie over nummerportabiliteit wordt gevoerd vanuit de huidige, fysiek georiënteerde wereld. De realiteit is in het zakelijk segment van de markt echter dat de meeste administraties gebruik maken van electronic banking en dat op die markt sprake is van een 'lock-in'. In dit segment zijn de betaalprocessen namelijk sterk met de administratieve processen zijn verweven en betekent een overgang naar een ander softwarepakket ook een overgang naar andere manier van werken. Omdat de ondernemer geneigd is die manier van werken niet telkens te willen veranderen is er sprake van een binding aan de banksoftware.

In technische zin is in dit segment dus niet zozeer het probleem van nummerportabiliteit actueel, maar het beperkt beschikbaar zijn van softwarepakketten die bankonafhankelijke afwikkeling van betaaltransacties kunnen realiseren. De reden dat dergelijke pakketten beperkt beschikbaar zijn is dat in de Nederlandse situatie, de banken niet zijn gekomen tot de definitie van open transactie- en outputstandaarden. In andere landen (Duitsland, België, VS) is dat wel het geval en is sprake van een grotere markt voor open transactie-toepassingen.

Met het toenemende gebruik van PC's en elektronisch banking door particulieren zal de in het zakelijk segment ervaren barrière ook voor particulieren belangrijk worden. Aangenomen mag worden dat in de verdere toekomst niet zozeer het vaste rekeningnummer een vraagstuk is (dat slaat de PC allemaal wel op) maar het flexibel kunnen muteren van de rekeningen bij verschillende banken, via hetzelfde softwarepakket. Omdat de ervaringen uit het buitenland op dit vlak ook voor Nederland relevant zijn, gaan we daar hieronder verder op in.

6. Personal finance: integratie leveranciers belangrijker dan overstappen

Het onderzoek van de consumentenbond geeft onder meer aan dat veel rekeninghouders een hogere rente als goede reden zien om bij een andere bank een spaarrekening te openen dan waar ze hun betaalrekening hebben. Tegelijkertijd zijn veel respondenten tevreden over de dienstverlening van hun bank. Het zal in onze ogen dan ook altijd wel zo blijven dat we rekeningen bij verschillende instellingen aanhouden. Denk ook aan spaarloonrekeningen uit het verleden of kleine zelfstandigen die bij verschillende banken en verzekeraars zitten.

Meer nog dan nummerportabiliteit is in zo'n situatie van belang dat de diensten van de verschillende financiële leveranciers met elkaar geïntegreerd kunnen worden, zodat er in elk geval voor de eindgebruiker een gemakkelijk en eenduidig systeem ontstaat voor elektronische toegang. Er bestaan verschillende boekhoudpakketten waarin de output van online banking geïmporteerd kan worden, maar dit is altijd een deels handmatige klus en alleen geschikt voor grotere bedrijven.

In de Verenigde Staten zijn twee pakketten voor personal finance erg populair: Microsoft Money en Intuit Quicken. Beide pakketten bevatten de mogelijkheden om gegevens van allerlei financiële

instellingen, en dat zijn er duizenden in de VS, online met elkaar te integreren in één financieel totaaloverzicht. Nu is dat in Amerika vaak wat gemakkelijker omdat veel online banken werken met username/password-combinaties, terwijl wij hier in Europa vrijwel altijd gebruik maken van tokens (kleine bancaire rekenmachines die telkens wisselende pincodes genereren). Maar dat is een technisch probleem dat ook al in de laatste versie van I-Pay/Meastro SET opgelost was.

Als de overheid concurrentie tussen de banken wil bevorderen - en dat was een van de redenen om het rapport overstapkosten te schrijven - dan zou zij ook eens moeten kijken naar de verplichting om gestandaardiseerde uitvoer te leveren. Helaas is het nog niet zover, en is er geen overkoepelend pakket of online-oplossing waarin deze gegevens dan geïntegreerd kunnen worden. Een verplichting zou deze initiatieven overigens zeker doen ontstaan en daarmee de concurrentie bevorderen.

Dat de banken hier niet om zitten te springen, is logisch. In heel Europa zijn integrerende pakketten als MS Money met succes door de banken geweerd. Waarom zou je een derde, en dan nog wel een buitenlandse partij, tussen jou en je klanten in laten komen? Dit is een slechte zaak voor de consument, die hierdoor niet alleen een minder goede dienstverlening krijgt (hij heeft immers geen geïntegreerde personal finance), maar ook blijft het overstappen op deze manier voor veel mensen een stap te ver. Overstappen van bank betekent, ondanks nummerbehoud, immers het veranderen van online banking-toepassing, nieuwe wachtwoorden en pasjes enzovoorts. Met een integratie van personal finance op de desktop is zo'n overstap een minder grote verandering.

Zo'n gestandaardiseerde uitvoer zou waarschijnlijk gebruik maken van XML of OFX, standards op het gebied van gegevensrepresentatie (zie bijlage 1 voor verdere toelichting en uitleg). SNS Bank levert op dit moment al de mogelijkheid om de gegevens te exporteren naar OFX-formaat, voor opname in bijvoorbeeld MS Money. Maar deze exportmogelijkheid wordt vanuit SNS Bankieren aangestuurd, terwijl men dit juist vanuit de integrerende applicatie zou willen aansturen.

In de verre toekomst zou in zo'n integrerend pakket met internationale rekeningnummers gewerkt worden, waardoor je er ook buitenlandse dienstverleners in kwijt kunt - de utopie van een echt open en vrije Europese markt voor financiële diensten. Of hebben consumenten hier geen behoefte aan? Een Amerikaans onderzoek van Jupiter heeft eind vorig jaar laten zien dat bijna de helft van de consumenten aldaar geen probleem heeft met het aanhouden van al hun rekeningen bij één bank. Slechts 10% vond dat idee verwerpelijk doordat het teveel moeite zou kosten of teveel afhankelijkheid zou creëren. Daarnaast zullen de kosten die aan bankzijde voor nummerportabiliteit, zoals ook DNB vermoedt, op de consument afgewenteld worden; het is dus nog maar de vraag of een vrijere markt voor de consument zoveel voordeel oplevert.

7. Conclusie

Wij zijn van mening dat het zinvol is om de discussie over nummerportabiliteit meer geobjectiveerd en beter onderbouwd te voeren. Daarbij lijkt het ons zaak dat een meer fundamentele visie wordt ontwikkeld op het betalingsverkeer in de toekomst. Vanuit een dergelijke visie zal dan kunnen blijken dat nummerportabiliteit niet het meest urgente thema op de publieke agenda moet zijn.

De echte kernvragen zouden wel eens kunnen zijn:

- 1- heeft de consument in een digitale toekomst waarin per definitie gebruik wordt gemaakt van diverse banken en financiële instellingen niet veel meer baat bij een interconnectiestandaard voor elektronisch bankieren (die het mogelijk maakt snel en eenvoudig transacties tussen banken te laten uitvoeren) dan bij enkelvoudige nummerportabiliteit?
- 2- moet het bestaande en nieuwe marktpartijen in Nederland vrij staan om een eigen rekening- en controlesystematiek te kiezen of dient van overheidswege een vaste systematiek (zo ja, welke?) opgelegd te worden,
- 3- welke organisatie moet de uitgifte van Nederlandse 10-cijferige rekeningnummers beheren?

Wij hopen dat, in het verlengde van de discussie over nummerportabiliteit, de verschillende maatschappelijke belangenorganisaties en volksvertegenwoordigers de tijd willen nemen om ook deze kernvragen te adresseren.

juni 2002

Amsterdam

Bijlage 1: De standaarden IFX en OFX

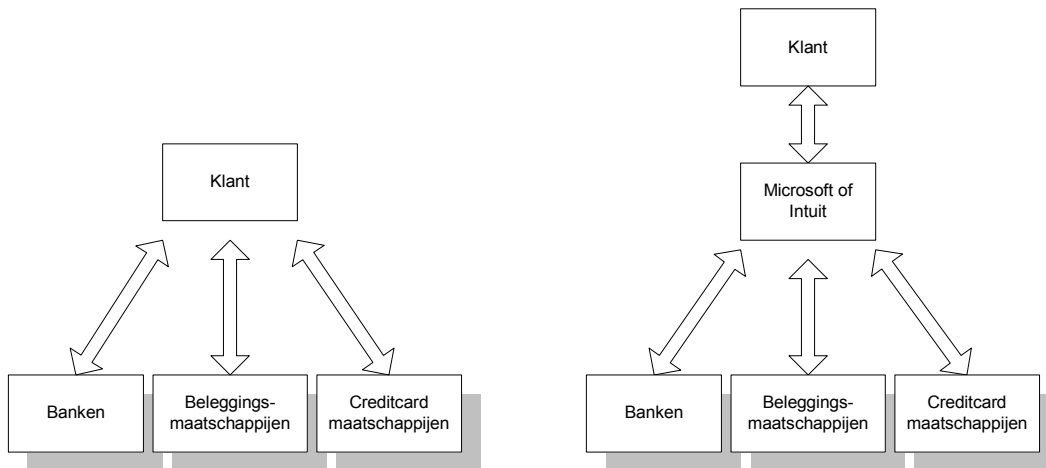
Open Financial Exchange (OFX) is een standaard voor het elektronisch uitwisselen van financiële informatie, voornamelijk gericht op de consumentenmarkt. Microsoft is altijd een belangrijke aanjager achter OFX geweest. IBM heeft als tegenhanger enige tijd (we praten globaal over de periode 1996-2000) het GOLD-initiatief ontplooid met een aantal banken, onder de noemer Integrion. Het Interactive Financial Exchange (IFX) forum bouwt op de fundamenten van zowel OFX als GOLD door en richt zich daarbij op een bredere toepassing dan alleen personal finance management en account integratie op dit niveau. Bovendien is IFX in tegenstelling tot OFX op XML gebaseerd en heeft men de eerdere ervaringen verwerkt in de standaard. Op wholesale- en internationaal niveau spelen verder standaards als SwiftML en FIXS.

Via OFX kunnen pakketten als Money en Quicken bijvoorbeeld direct met rekeninginformatie uit de systemen van de bank gevoed worden. Financiële instellingen die OFX ondersteunen, stellen hun systemen in feite dus open voor - gecontroleerde en beveiligde - elektronische ondervraging door een pakket van derden waarmee de eindgebruiker op dat moment interacteert.

OFX is een initiatief van verschillende partijen, waaronder Microsoft en Intuit. Banken staan echter niet altijd te popelen om direct aan te sluiten op OFX. Met een eigen systeem heeft de bank immers alle controle over het contact met de klant. Er is ruimte voor reclame, speciale aanbiedingen en een volledig eigen benadering van de klant. Als de klant via Money of Quicken zijn bankzaken regelt, ligt het primaire contact bij Microsoft of bij Intuit. Tevens betekent het dat de klant alle financiële informatie bij elkaar heeft en dus gemakkelijk prijzen en rentepercentages van verschillende banken kan vergelijken. De klant hoeft bovendien wanneer hij overstapt naar een andere bank geen nieuw programma meer te leren: 'Money' blijft de geldzaken regelen voor de consument. Voor de consument een zegen, voor de bank een regelrechte bedreiging.

Steeds meer klanten zullen op den duur van hun financiële instellingen verwachten dat deze op OFX aansluiten. Wanneer er eenmaal een aantal banken op OFX is aangesloten, wordt het voor de gebruiker nog interessanter om een OFX-compatible 'personal finance manager' zoals Money te gebruiken. In Amerika ondersteunen honderden financiële dienstverleners OFX. Hierdoor ontstaat meer druk bij de andere banken om ook OFX te ondersteunen.

Helaas is de markt in Europa nog lang niet zo open als in de Verenigde Staten. Partijen die het hier proberen, stuiten op verschillende problemen: de veelheid aan landen in Europa en de geslotenheid van de lokale markten. Hierdoor is het nauwelijks mogelijk de economies of scale te bereiken die nodig zijn voor een dergelijke consumententoeëpassing.

De pogingen van integratoren zoals Microsoft en Intuit om het klantcontact van financiële instellingen over te nemen

Hoewel deze pakketten nog lang niet alles kunnen wat het gemiddelde bankkantoor zijn klant te bieden heeft, kunnen ze wel iets dat voor de bank onmogelijk is: het integreren van financiële diensten van verschillende aanbieders. Money en Quicken zijn niet beperkt tot het gebruik voor één bank, zoals bij de eigen pakketten van de verschillende banken wel het geval is, zelfs als die op Internet draaien. Consumenten willen het liefst al hun financiën, dus inclusief bankzaken en beleggingen in één pakket beheren. Money en Quicken bieden deze mogelijkheid, hoewel de Nederlandse banken nog niet direct op deze pakketten aansluiten.

Dit betekent niet per definitie dat Microsoft een bank wil worden. Integratoren als Microsoft of Intuit zijn er niet op uit om zelf financiële diensten te leveren of bank te worden. Wel willen deze partijen het primaire klantcontact overnemen, en daarmee een belangrijk deel van de relatie met de klant. Ze nemen hiermee alleen de rol van distributeur over.

Bijlage 2: Over de auteurs

John Caspers

John Caspers (1969) heeft zich vanaf 1994 actief met Internet beziggehouden, achtereenvolgens als oprichter van [Info.nl](http://www.info.nl)^{vi}, business developer bij Rabobank en [CHV](http://www.chvgroup.caspers.nl)^{vii} en laatstelijk als vp product development bij [Bibit](http://www.bibit.com/)^{viii}.

Daarnaast is Caspers auteur van het boek '[De Piranha Economie](http://www.piranha.nl/)^{ix}' en van [vele publicaties](#)^x en verschillende andere [boeken](#)^{xi}. Hij heeft lezingen en cursussen verzorgd voor Nijenrode en verschillende andere onderwijsinstellingen. Momenteel is John werkzaam als zelfstandig adviseur op het gebied van electronic commerce en betalingsverkeer.

Simon Lelieveldt

Simon Lelieveldt (1965) is ruim 12 jaar als bedrijfskundig ingenieur in het betalingsverkeer werkzaam. Van 1990-1995 heeft hij bij de Postbank ervaring opgedaan met het opzetten en uitvoeren van complexe projecten en later met strategie-advisering en haalbaarheidsstudies voor cards- en betaalprodukten. Van 1995 tot juni 2001 was hij bij De Nederlandsche Bank nauw betrokken bij het toezicht op chipkaartsystemen in Nederland en heeft hij bijgedragen aan het onderzoeksrapport van de Nederlandsche Bank over verwerkingsduur en valuterig in het Nederlands betalingsverkeer. In internationaal verband heeft hij als Nederlands lid van de G-10 working group on retail payments bijgedragen aan vergelijkende onderzoeken naar de inrichting van de betaalmarkten in de G-10 landen. Hij is de Nederlandse correspondent voor the [European Payment System Observatory](#)^{xii} en lid van [Financial Issues Working Group](#)^{xiii}, beide werkverbanden die in Europees verband zijn opgezet.

Vanaf medio 2001 is Simon Lelieveldt als zelfstandig adviseur werkzaam. Ook is hij als vaste trainer/docent voor het thema elektronisch betalen verbonden aan het NIBE/SVV. Daarnaast verricht hij onderzoek (o.a. voor [de Europese Commissie](#)^{xiv}) en adviseert hij marktpartijen (zoals Privver, de dochtermaatschappij van PTT Post). Begin mei heeft hij de digitale versie van de in samenwerking met ECP.NL opgestelde publicatie [Betalen op Internet \(2\)](#)^{xv} gepubliceerd. Hij heeft in juni, tesamen met Kees Klomp een aparte representatieve organisatie voor elektronisch geld instellingen opgericht en [publiceert](#)^{xvi} regelmatig over het betalingsverkeer. Sinds januari 2002 houdt hij een weblog over betalingsverkeer bij met de naam: [Retail-betaal-gedachten](#)^{xvii}.

ⁱ <http://www.ez.nl/upload/docs/Kamerbrieven/PDF-Documenten/02024673-bijlage3.pdf>

ⁱⁱ <http://www.ez.nl/upload/docs/Kamerbrieven/PDF-Documenten/02024673-bijlage2.pdf>

ⁱⁱⁱ <http://www.ez.nl/upload/docs/Kamerbrieven/PDF-Documenten/02024673-bijlage1.pdf>

^{iv} <http://www.ez.nl/upload/docs/Kamerbrieven/PDF-Documenten/02024673-vtk.pdf>

^v <http://www.dnb.nl/publicaties/pdf/kwbjuni02.pdf>

^{vi} <http://www.info.nl/>

^{vii} <http://www.chvgroup.caspers.nl/>

^{viii} <http://www.bibit.com/>

^{ix} <http://www.piranha.nl/>

-
- ^x <http://www.artikelen.caspers.nl/>
^{xi} <http://www.boeken.caspers.nl/>
^{xii} <http://epso.jrc.es/>
^{xiii} <http://www.fininter.net/>
^{xiv} <http://www.simonl.org/epsfinre.pdf>
^{xv} <http://www.simonl.org/betalen2.pdf>
^{xvi} <http://www.simonl.org/publist.htm>
^{xvii} <http://www.simonl.org/blogger.htm>